

STVARNOST ROMANSIJSKIH SNOVIĐENJA SIMULTANKA MALOG MOJSIJA zaista je neobičan naslov za autorova intelektualna promišljanja o suživotu različitih emocionalnih sadržaja koji promiču neposrednu stvarnost, bremenitu konvencijama i klišejima. Tu potragu za sadašnjošću s ciljem da se obuhvati istina nekoga određenoga egzistencijalnog trenutka, neke specifične aure bivstvovanja, autor Franjo Deranja strukturirao je u dvanaest sadržajno obogaćenih stavaka. Promišljam: stavaka, jer me njegovo romaneskno komponiranje podsjeća na muzički osmišljene dionice koje poputfuge koegzistiraju u nizu različitih zapleta, da bi se ispunjene senzitivnošću oslobođenih poriva, vratile izvorištu u kontinuiranoj potrazi za svakidašnjim licem stvarnosti. U sklopu s memoarskim snoviđenjima apstraktnost prezentnosti biva istrgnuta iz vremena i sačuvana od korozivnog djelovanja prolaznosti. Taj svenazočni fenomen prolaznosti otkriva stalno i neprekinuto koegzistiranje banalne svakodnevice u dramatičnom ostvarivanju naših života. Autor, Franjo Deranja, u vlastitom romanesknom sustavu i vidokrugu narativnog kazivanja, utvrđuje svoj književni postupak koji smo već upoznali u romanu SREĆE NEMA DRUGDJE (iliti: Pitanje očekivanja, 2009.), prihativši uvriježena stajališta da se svaki stvaralac kreće u krugu svojih tema, kojima se vraća i koje obnavlja. Kreirajući neposrednu stvarnost u suživotu različitih emocionalnih i duhovnih sadržaja, autor se ne može pomiriti s gubitkom stvarnoga sadašnjeg vremena, tražeći u svojem meditativno-kronističkom fabuliranju razlog i smisao čovjekova postojanja. Može li se istinski spoznati ono što proživljava čovjek u svakodnevici njegovih osobnih trauma i tjeskoba? Može li se dokraja otkriti njegov misaono-emocionalni nukleus koji nam spisateljski uvjerljivom jednostavnošću pronosi autor u svojim gotovo simboličnim proznim cjelinama (Glas, Osmijeh, Plač, Oči, Istina, Susret, Poziv, Poruke, Simultanka): "...U istom se trenutku na Ireninom licu počinje pomalo pojavljivati osmijeh. Prvo u kutu usana tog blijedog lica a potom se taj isti osmijeh počne premještati u oči. Nije odmah bio u očima, koje kao da su još pokazivale umor ali i neki oblik opuštanja. Uskoro se i u očima mogao razaznati osmijeh koji je pokazivao da zapravo njenim tijelom počinje strujati sreća. Osjećaj sreće zbog sretnog završetka iznenadnog dolaska na svijet novog ljudskog bića. Novog malenog čovjeka. Djeteta." (Osmijeh). Stvarnost zaustavljenog trenutka sadašnjosti postaje simbolično – jučer. Jer, Kronos je – neumoljiv! Možda će se učiniti da se autor, naslutivši neminovnost i stoga: elegičnost mijena, priklonio racionalnom rasuđivanju prozne svakodnevice, dijeleći nam ironijski osmišljene lekcije o moralu: "Opterećeni sobom i prošlošću, i to u mjeri što odavna prerasta u sociopatološko, a nemarni – opet – prema sebi, ali i svojoj budućnosti, umjesno je upitati se: što li će nam se (još?!) dogoditi – jučer?!" Ipak, pjesnik u njemu protivi se isključivo racionalnom poimanju i prihvaćanju svijeta i on se instinktivno i intuitivno okreće dobru. Uostalom, još su stari Latini ustvrdili da je pjesnicima sve dopušteno (poetis omnia licent). I naš će se autor, znajući za provalije što dijele optužene i one koji arbitriraju i sude, okružiti pozitivnim vibracijama i prikloniti zarobljenoj čovjekovoj duši. Pa, ako je roman kao književna vrsta "posvemašnja nepoezija" (André Breton), onda su emocije, koncentrirane u nekim relevantnim stavcima ovih romaneskih snoviđenja, dovoljan razlog da ovom romanu poželimo dobrodošlicu.

LJERKA CAR MATUTINOVIĆ